

J E L E N K Ö R.

19. szám.

Pest, szerda. Martzius 7.

1832.

F o g l a l a t: Magyar- és Erdélyország (Fejedelmünk országglása 40ned évi ünnepe. Előléptetések. A' budapesti hidegyesület 2dik hivatalos tudósítása. Febr. 12ki ünneplés hat helyen). Anglia (biztossági értesítés az irlandi tizedekről a' felsőházban 's egyebek). Franciaország (a' spanyol követ jegyzéke. Cuvier beszéde a' tanító intézetekről 's több más). Olaszország (a' Forlibeli, Cesenai 's Ravennai dulás). Elegy hírek. Pénzfolyamat.. Gabonaár.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

E' f. h. elsőjén tölt be kegyes Fejedelmünk bölcs és atyai gondú uralkodásának 40dik éve, 's ugy hisszük nincs a' messze terjedkü birodalomnak, nincs különösen alkotmányához 's királyához mindenha hív hazánknak csak egy kunyhója is, melly honunk 's a' birodalom fővárosival együtt e' szent és áldott napon szeretett Országlónk eddigi életeért hálát, 's annak továbbig ohajtott megtartásaért szivből fakadt könyörgést ne bocsátott volna az élet urához. Boldogító kormányának négy évtizede gördült le már példátlan zivatarokon, viszályokon 's veszélyeken keresztül, 's minden tizede, sőt némelly tizedének egyes éve is máskori egész századhoz hasonlitható, a' hatalmasan özönülő történetek óriási sulyokra 's fejtekezésökre nézve. Megrendült a' világ, reszketett Európa, bomladoztak a' fejedelmi székek a' földi vitézség 's nagyság öröklétü Caesarja előtt, kegyes Ferenczünk is ingadozott, de az Ég 's jobbágyai hűsége virasztván felelte, még sem csüggedt el, 's áll most is midőn Amazt oczeán lelkéhez 's tetteihez illő oczeáni szemfedele boritá el, 's prometheuszi bilincseiből tulvilágok honosává ölelte. E' temérdek zavargások örvényei közt minő fokra diszlett nyelvünk 's nemzetiségünk koronás Urunk véd paizsa alatt, minden méltató kebel érzi Tátrától egész Adriáig. E' felett azon jó, mellyet negyven évi országglása közben kegyesség, igazság, javítás és kivált a' minden polgári jóllét kútfeje, a' béke- 's rendfentartás által legfárasztóbb gond és szorgalom- 's legnagyobb áldozatokkal is alattvalói-

ra árasztta, oly tetemes és sokféle, hogy annak világos megismerése 's leghódolóbb hálával érzete kétségen tul a' legkisebb polgárig is elhatott. Oly kormány 's azon Uralkodó, kinek jelszózatában igazság az országok alapja 's azt tethen is gyakorolja nem csupa szájjal vallja, minden alkalomkor láthatja, 's a' legnagyobb bizonyossággal várhatja kegyelt hiveinek őszinte ohajtását, mellyel ezek hosszú megmaradásaért buzganak, mert a' Gondviselés nagyobb jót hív alattvalóknak hív uralkodónál nem adhat. E' nap diszét itt Pesten több más jótéten 's ájtatoskodáson kívül Tiszt. Jalloscs András kegyesiskolabeli tanító, ki jeles diák munkácskairól is egyébiránt isméretes már „Nemzeti Ünnepe“ czimü, csinos nyomtatásu lelkes magyar költeménnyel magasztalá, rendszeres czélzással a' magyar nemzeti tudományos Akademia nagylelkü Alapítóinak ajánlván azt. Többnyire mind Pesten, mind Budán fényes isteni szolgálat tartatott a' nap méltóságához alkalmazott szertartással, a' nagymélt. Curia, m. k. helytartó Tanács, Kamara, katonai Főkormány, Vármegye, kétvárosi Tanács tagjainak, és számos gyülekezet jelenlétében. Szint az rendeltetett az egész esztergomi megyében is. Végre nap-alkonyultakor az ujszertartásu Izraélita felekezet is számos és díszes vendég előtt ünneplé gazdag világításu synagógájában ez örömnapot, fejedelem iránti hűsége 's közmunkásságra intő beszéddel 's gyönyörü zengedelmü harmoniával. Mellék említést érdemel ez alkalommal ezeknek sarjadó egyesületjök, mellynél fogva hitrokonik egy részét a' tőzsérkedéstől (Negociation) szatöcskedástól (Krä-

merey) szóval a' kiskereskedéstől elvonni 's földmivelésre 's egyéb kézimunka-gyakorlásra jutalom-osztással kívánják édesgetni.

Apostoli Királyunk Február 9ikén legfentebb határozata szerint főtiszt. Stankovics János győri kánonok 's k. táblai praelatust; és főtiszt. Ócskay Antal Nagy Váradi kánonokot m. k. helytartósági Tanácsosságra méltóztatott magasztalni.

A' Pest-Buda közötti állóhidbeli szándék ügyében
2dik hivatalos tudósítás.

1832 Febr. 28ikán tartatott közgyűlekezeten megjelentek: Andrásy György gróf, Beszédes József, Havas József, Kappel Fridrik, Károlyi György gróf, Károlyi István gróf, Károlyi Lajos gróf, Kolb János, Markmüller Károly, Lissovényi László, Mednyánszky Aleiz báró, Öffner Ferencz, Pollák Mihály, Rauchmüller Ferencz, Seeber Károly, Somssich Pongrácz, Stainlein Eduard gróf, Széchenyi István gróf, Szegedy Ferencz, Thoma József, Tüköry József, Wesselényi Miklós báró urak.

I. E' mai gyűlés fő czélja lévén a' társaság belső elrendelkezése, előhozatott, hogy mindenek előtt valamely Tagot az előlülési tiszt-felvállalásra kellene meghívni, 's e' végre különösen Stainlein Eduard grófot megkérni. Illy közössé vált kérelemre Ó Excellentiája eképen felelt:

„Igen megbecsülve érzem magamat az Urak szives bizodalnok által, és semmit sem kívánok inkább, mint annak őszinte készségem 's tanácskozásunk tárgyán forró részvétem által megfelelhetni. Hanem ez irántami bizodalomban én nem csak azon megkülönböztetést látom 's ismérem meg, mellyel az Urak engem megtisztelnek, hanem egyszersmind az azzal járó kötelelességeket is, 's azért kérném: függesztenék fel az Urak az előlülő-választást mindaddig, mig némely előleges figyelmeztető szempontimat elmondandom.

Nem titkolom el az Urak előtt, hogy én az Urak kívánata tárgyát lehetőnek vélem

's hogy engem az ötlekezhető nehézségek épen nem ijesztenének el tettegi valósításra juttatni azt, de nem lehet nem említenem: hogy én állandóan Pesten nem lakván kénytelen vagyok gyakran távol lenni, 's ez okból tulajdonképi középpont az e' tárgyat illető munkák igazgatásában nem lehetek. Továbbá hogy én a' dolgok practicai meneteléhez szokván, semmi felelkezést az egésznek kormányzatáról nem vállalhatok el mindaddig, mig a' dolgok 's munkálatok vitelében bizonyos rendszer 's egy részről bizonyos tekintet és hatalom, más részről az illető alárendeltetés előre nem állapítatik meg. Ma még mindnyájan egy karban állunk; de ha egyesületünket egy bizonyos czél végett alkotjuk, akkor minden egyes tag becsülete kívánja, hogy magunkat az Egész czélai 's köteleztetési alá vessük, munkálatinkról öszveleg felelkezünk 's a' sikert közös buzgalom 's munkálkodás által biztosítsuk; nehogy különben jó szándékunk időző plán-koholásokkal vagy más füstbe ment, hasontárgyu, vállalkozatokkal zavartassék egybe. A' nélkül, hogy épen különös, előre megállapítandó rendszabásokat (statutumokat), mellyek könnyen fonakul értethetnek, ajánlanék, úgy tartom, hogy tanácskozásinknak collegialis (egyesületi) szerkezetűeknek kell lenniük, nehogy azok visszás vitatgatásokká vagy épen némellyeknél hideg részvétlenséggé fajuljanak. A' ki nem jelenik meg, vagy tettegi részt a' munkálatokban venni nem akar, azt a' többség véleményével megegyezőnek kell tekinteni, a' kisebb rész külön szavazásban (votum separatum) találhat menedéket. A' vitatás mindenkori tárgyát az előlülő határozza meg, ő ügyel rendtartásra a' gyűlésben, nehogy egyes csoportozatok erőtlennítsék a' végzést 's több több fogamatlan ülést okozzanak. Nehézségek, a' mellyeket egyesült erővel kell elhárítunk, nem csak magában a' tárgyban fognak találkozni, hanem azon részvét által is szaporodni, mellyet e' házon kívül a' nagy közönség látszik e' tárgy

íránt mutatni 's mellyeket az (a' publicum) hol ellenhatás, hol elménczkedés (plaisanterie) és guny által támasztand. E' szerint azon kell lennünk, hogy magunkat mingyárt elein leghivebb rendszeresség, ügyviteli hibátlan-ság, szoros önegyezés 's legszigorubb következetesség (Consequenzhaltung) által intézkedésinkben némelly megállapítandó határozásokkal tegyük erősbekké. Nem illet engem különösb javaslatokat tennem most e' tárgyra, de ha imént előadott okaimnál fogva helyt adnak az Urak kérelmemnek és számomra egy más, alrendeletü, kört szabnak, azt örömmel megteszem.

Most legelső foglalatoságink ezek volnának:

a) Kitudása 's meghányatása mind azon nehézségnek, mellyek eddig egyesületünk czélja kivitelét akadályoztaták.

b) Mindazon eszközök kinyomoztatása 's feljegyeztetése, mellyek által azon akadályok elháríthatók; 's egy biztosság kinevezetése, melly ebéli javaslatit az egyesületnek előterjessze. Ezek megfontolta után

c) Ollyan kívántató lépések megtétele, mellyek által az illető köz hivatalok, mennyiben azok érdekelve volnának, 's még most minden további rövidség 's köteleztetés nélkül, hajlandókká tétetnének azon hozzájárulásra, melly részökről czélunk létesítésére szükséges, hogy így utóbb a' megkívántatható feljegyzések, tudósítások, határozások semmi késedelmet 's idővesztést ne okozzanak.

Már ezen előkészületi munkák is minden részről közre dolgozást, előlátást 's nagy óvatosságot (Behutsamkeit) kívánnak. E' végre kérem az Urakat a' külön biztosságok választásában arra ügyeljenek, hogy kora határozások által magát előre az egyesület semmiben se kösse le, hanem inkább a' czél valósíthatását mély és minden oldalu megfontolással szüntelen szeme előtt tartsa.

Mire nézve az egésznek igazgatására gróf Széchenyi Istvánt ajánlom; részemről pedig becsületnek tartandom őt abban segíthetnem.

A' politikai 's törvényes biztosság fejének Szegedy Ferencz Főispán urat kívánnám. Gróf Andrásy György és k. tanácsos báró Mednyánszky Aloiz urak a' műlegi (technikai) előmunkákat 's tudósításokat igazgathatnák. Gróf Károlyi Lajos ur pedig a' költség iránti kérdésekben tehetne hasznos szolgálatot."

E' beszédnek igen helyes és fontos észrevételei köz megegyezést és köszönetet nyervén 's épen e' szempontból a' tisztelt gróf az abban érintett, a' társaság belső alkátását tárgyzó javaslat kidolgozása 's a' jövő gyűlésnek előadása, egyszersmind pedig az előlülés elfogadása iránt tovább is kéretvén, a' társaság kérelmére hajlott, minekutána Pesttől távol leendése idejére az előlülői tisztviselést gróf Széchenyi István magára vállalá.

II. Végzésbe ment: hogy a' nyilvánosság elősegélése tekintetéből ezután a' társaság munkálkodása rövid kivonatban nem csak ezen magyar, hanem a' budai német ujság által is közöltessék a' hazával.

III. A' felvett tárgy további bővebb megvilágítására 's ítélésére elődolgozások kívántatván meg, minthogy ezek három külön ágra terjednek u. m. politikai-törvényes, pénzbeli 's műlegire (technikaira), e' szerint három küldöttség (biztosság) rendeltetett. Névszerint

a) Politikai 's törvényes akadályok megfontolása, a' két városi törvényhatósággal értekezés 's némi kérdések megfejtésére megbizattak: Szegedy Ferencz mint előlülő, Dubraviczky Simon, Havas József, Kolb János, Lissovényi László, Öffner Ferencz, Seeber Károly, Somssich Pongrácz, Széchenyi István, Szögyényi László és Thoma József urak.

b) Pénzbeli adatok öszveszedése végett kiküldettek: Károlyi Lajos gróf mint előlülő, Kappel Fridrik, Lissovényi László, Széchenyi István gróf, Szögyényi László, Tüköry József, Ullmann Móricz urak.

c) Technikai előkérdések megfejtése 's

némelly tervek (planumok) vagy legalább ideák kidolgozása, összevgyűjtögetése 's előterjesztése végett megkértek: Andrásy György gróf, és Mednyánszky Aloiz báró mint előlülök, Beszédes József, Enderle Ignác, Lechner József, Markmüller Károly, Pollák Mihály, Rauchmüller Ferencz 's Tüköry József urak.

Eképen a' társaság önalkotását elvégezővén, minthogy az elővett munkálatok rendes és gyors folytatásának tekintete e' társaság tagjainak határtalan szaporodását nem engedi, végzéssé lön: hogy új tagok csak igen fontos okokbul, mellyek a' köz gyűlésben fognak előterjesztetni, vétethetnek fel; mindazáltal e' tárgyat illető észrevételek, tervek (planumok) vagy javaslatok közlését a' társaság rendes és már kijelelt útján 's módján mindig nagy köszönettel veendi.

Egyébiránt jövődő gyűlésre a' társaság előlülője fog határnapot rendelni, mihelyest a' fennevezett választottságok részéről a' munkálatok olly előmentéről kap tudósítást, melly a' köz tanakodást megérdemli vagy megkívánja." H.

Duna-földvár, Sziget (Mármarosban) Kaposvár (Somogyban) Károlyfejérvár (Erdélyben) 's Kézdi-Vásárhely is (a' Székelységben) szíves örvendettel ünneplék felséges Urunk 64ik születésnapját. Az isteni szolgálat álgyu 's taraczk-döbörgések vagy muzsika-zengés között tartatott mindenütt. Földvárott a' helybeli Plebanus- Alesperes Egyed Antal ur a' katonaságot három akóborral 's fejenként egyegy font hussal vigasztalá meg. — Szigeten a' ref. lyceum választott énekesi T. T. Szabó Sándor ur jeles szerkezetű kezdet-énekét (introduzione), karénekét (cantate) kettős-énekét (duett) 's záránakét (finale) zengék el a' templomban. A' fentisztelt Prof. urnak mint e' dalnemek 's melodiájok (zenéjük) szerzőjének örömhálával köszönjük a' haza nevében, hogy a' philosophia 's más felső tudományok lezékéinek naponként 4 's több órát szentelvén az iskolai felvgyázóság tiszte mellett még

hetenként több óraiglan is oktatja az ifúságot rajz-muzsika 's éneklés alapiban, mint szinte a' tudományi, művészeti 's mesterségi előhaladások isméréiben. — Kaposvárott az érdemel említést: hogy a' gymnasiumi nevendékség magyar énekkel fohászzkodott kegyes királyunkért a' Magyarok Istenéhez. — Károlyfejérvárott mélt. Hene Ferencz püspök és nagyprépost 's Lenk Ignác generál lévén az ünnep intézőji, a' vár és város diszes kivilágosítása mellett a' nemes Tanács rendelkezéséből egy szép táncmultság adatott a' szegények javára. — Kézdi-vásárhelyen pedig, mint a' 2ik székely gyalog ezred anyavárosában, mélt. báró Lakos ezredes kormányzó dicsőíté ez ünnepet mind a' 130 főbül álló nevelőházbeli vitézfajú székely sarjadékkal, mind a' chat. és ref. templomnál összeveleg 8 lövései által tisztelkedő ezredosztállyal, A' város mind a' rendes katonaságot mind a' katona-nevendékeket gazdag lakomában részesítvén önkényesen világitatott ki alkonyatkor; estve pedig a' táncpalotába gyűlt számos vendéget leginkább gyönyörködteté, fels. Urunknak egy tündöklő lugasban diszeskedő képe mellett álló ör gyermek szivemelő beszélgetése a' székely nemzetet alakozó védangyallal. — A' nagyvárad n. e. görög egyház is hálaének-től zengedezett, jelesül amaz isméretes népdaltól „Tartsd meg Isten fejdelmünket“ Mercse Döme ur alkalmaztatása szerint.“

A N G L I A.

A' pairkamarát Februar. 16kán tudósítá véleményéről a' tize dbiztosság. Jóllehet, úgy mond e' tudósítás, a' biztosság még nem végzette vizsgálódását, mégis kötelességének tartja elibe terjeszteni a' háznak véleményét, mellyet az eddig átvizsgált irományok 's adatokból meríte, minthogy olly környüállások nyilvánosultak ezekből ki, mellyek a' törvényadó test figyelmét sürgetve kívánják. Irlandnak több megyéji, törvénytelen, veszedelmes és résznyire felfegyverzett egyesületek által bujtogatva ellenszegültek

a' tizedekszedésnek mi által a' papság több helyeken vég inségre jutott. A' mult esztendőben elmaradt tized öszvesen 84,954 font sterlinget tesz; mi okon a' biztosság czélirányosnak véli király Ő Felségét felhatalmazni arra, hogy az így megkárosodott papságnak 1831diki elmaradt jövedelme fejében készpénzbeli kárpótlás adassék, ugy szinte arra is, hogy Ő Felsége az idei dézma értékét, külön válva a' mult éveki maradványoktól, a' külön községekkel fenálló egyezések szerint, szedethesse bé. Az 2827, 1828 és 1829beli maradványokra nézve kérje meg a' királyi ügyvédség (Attorney-general) az illető országos hivatalokat, hogy ezek a' mostani környülállásokban lehető legjobb módal az adósoktól elmaradt tartozásikat hajtsák be. De mind a' mellett is, hogy szükségesnek véli a' biztosság a' most fenálló törvények tekintetét 's az egyházi személyek jussait fentartatni, egyszersmind azt is szükségesnek látja, hogy olly rendszabások tészenek, mellyek az eddigi dézmaszedésmódjával járó roszakat 's bajokat elhárítsák. Nem hozhat ugyan még a' biztosság semmi illyes rendszabást különösen is ajánlatba, de kötelezettnek érzi magát tudatni a' házzal hogy egy illyes rendszabás és dézmaszedésmód változtatásának szüksége minden oklevélből nyilván kiviláglik, akár birtokadóba tudassék aztán ezentul a' dézma, akár pedig földbirtok adassék az egyház szolgálainak helyette, csak ugy, hogy minden további öszveütközés a' papság és birtokosak között mellőztessék el. — Ezen előterjesztését a' biztosságnak hevesen megtámadta más nap lord Wicklow, szintolly hevesen felelt neki lord Grey, visszatolván magától 's ministertársától azon vádat, mintha ők a' fenálló törvények 's az irlandi protestans egyház romlását akarták vagy elnézték volna. Lord Plunkett kimondá egyenesen, hogy Irlandot két párt szaggatja; 's azok akadályozzák mindenben a' kormányt, azok miatt nem kaphat a' nép, a' harmadik és így legszenvédőbb párt, könnyebbülést. Egyikét

ama' két pártnak a' demokraták (O Connell és társai) egyesülete képzí, melly bár rosz, veszedelmes és kártékony, de még is valamelly szükségesen, valami panason, mellyen segíteni kell, alapul; de ama' másik, a' protestansunio, melly az uralkodó egyház hatalmaskodását erőszakkal is fen kívánja tartatni, a' legotrombább, mellyet valaha láttam. A' demokratáktól félek, ezeket szivemből megvetem. — Illy erős nyilatkozások után mind a' két részről, felhagyott a' felsőház e' tárggyal 's a' további vitatásokat a' külön rendszabások előterjesztése idejére halasztá. Az alsóház ugyan ez nap a' reformbill 80dik záradékaig haladt.

A' francia kormány igen szép kedvezést mutatott ujabban az angol kereskedés iránt (a' Times szerint), a' tehervámot tonnájától 4 frank 12 centimeről 1½ frankra szállítván alá. Ez közelít a' teljes kölcsönösséghez, minthogy a' francia hajók az angol kikötőkben 9 pencet, és így közel egy frankot, fizetnek. Ezen szép kilátással kecsegtető rendszabást lord Palmerston ügyes bánásának 's azon bizodalomnak köszönjük, mellyet a' francia kormány cabinetünkben helyez.

Mennyire lopják a' statust ön szolgáljai, abból mutatja meg a' Times, hogy a' tengeri osztálnál tett ujab kimélések 983,000 font sterlingre 's így 22 pCentre mennek. Ezen jó urak a' vas-, fa- és gabona számadásoknál mindenütt a' régi, még (francia) háborúkeri árokat rovogták fel 's így 40 (negyven) pCenttel többet, mint a' mit kiadtak. Oh, ha minden illyes számadásba bekacsint-hatnánk!

FRANCZIAORSZÁG.

A' Temps ezt írja: „A' spanyol követ jegyzéket ada be kormányunkhoz dom Pedro expeditioja iránt Portugália ellen. E' jegyzék szerint Spanyolországnak jusa van a' közbejáruláshoz vagy is béelegyüléshez 's arra, hogy Portugália mostani kormányát ne csak erkölesikép (moraliter), hanem szük-

ség esetén fegyverrel is támogassa. Spanyolország ebéli jusát szintazon alapokon építi, mellyeken Ausztria maga interventioját Olaszországban. Tudnillik Iször, mivel dom Miguel szintugy felszólítja a' vele frigyes Spanyolországot, mint a' Pápa Ausztriát. 2szor, mivel minden statusnak jusa van magát a' szomszéd statusokban terjedő 's reá nézve kártékony idea-ragadvány ellen óni. Dom Pedro expeditioját ugy tekintetni, mint a' zendítő rendszer (revolutionale systema) betörését.“ (Dom Pedro 2 fregáttal, három más hajóval 's 1500 fegyveressel Február. 10dikén indult ki, a' többi hajók Febr. 12dikén követék.)

Februárius 17dikén, mint említők a' nyilvános oktatás, jelesül a' parisi egyetem (universitás) költségeit vitatá a' követkamara. Comte és Bezoin urak megtámadván a' királyi oktatásra ügyelő tanácsot, báró Cuvier szólalt meg e' mellett. Minden ministerium mellett vannak, ugy mond, tanácsosak, kik a' ministert tanács és utasítás által segítik. Ez az oktatási ministeriumnál annál szükségesebb, minthogy annak fejéül nem kaphatni olly embert, ki a' tudomány minden ágaiban egyiránt jártas volna. E' királyi tanácsnak kettő a' tiszte: egyik, hogy a' legjobb tanításmódot kitudja 's ajánlatba hozza; másik hogy a' tanítókra (professorokra) ügyeljen. Az első foglalatosság hasznáról senki sem kételkedik; nem a' másodikról sem, noha nagy helytelenség volna a' professorokra felügyelést olly emberekre bizni, kik távol az iskoláktól tiszt v. hivatalszobákban (bureaukban) nőttek fel. Tudományos embernek csak tudományos ember lehet ellenőre. Ugy de a' nevezett királyi tanácsba professorok is szoktak felvétetni, 's ez a' tudomány elővitelével is könnyen megférhető. Én már 35 esztendő óta vagyok professor 's tanácsos egyszersmind, (de nem pusztá titularis, mint számos édes miéink) 's ez utóbbi tisztem az elsőnek nincsen csorbulására, nem is lesz mig erőm el nem hagy. Így tehát nincs ok a'

kir. tanács eltörlésére. A' statusalkotmánylevél (charta) 69 cikkelyében uj törvényt ígér a' nyilvános oktatás, 's jelesen annak szabaddá tétele iránt. (Azaz, hogy kiki szabadon tanithasson saját elvei 's meggyőződése szerint 's fizetést hallgatójítól huzzon). De még kérdés: valyon a' szabad oktatás kirekeszti e a' status költsége 's felügyelése alatt álló iskolákat? — Maga a' tanítás és tudomány java azt kívánja hogy szabad iskolák és leczkék jöjenek keletbe, csak azért is, hogy e' vagy ama' tanításmód egyedül uralkodóvá ne legyen. — (Ezzel épen ugy van az ország, mint a' czéhekkel. A' czéhbéli professornak principiuma többnyire hogy ő se legyen jobb a' többinél. Hát ha még a' tanítói czéhszellemehez, más még nyögzőbb czéhszelleme is járul? Mikép remélhet az ország illyes tanítóktul a' tudományban haladást, emelkedést? —) Független iskoláknak kell lenniük, mond tovább Cuvier ur, de antidoton gyanánt kell lenni kormányiskoláknak is. (Nem azért, mint ha a' szabadság az oktatásban, vagy akármiben is, rossz volna, hanem azért, mivel nem minden ember esze bírja 's emészti meg a' szabad gondolkodást, 's így ezeknek nem csak a' hamisság, hanem a' legszentebb igazság is árt that). Végre legyen szabad a' szüléknek gyermekeiket azon iskolákba küldeni, mellyekhez bizodalomk van. Tracy ur az egész egyetem ellen kelt ki. Ezen intézet létele, ugy mond, ellenkezik a' charte 2dik, 7dik és cikkjeivel. Azon irányzat, mellyet ebben 's általjában a' nyilvános iskolákban az emberi értelemnek adnak, absurd (képtelenség v. észszörny). Kijőnek a' collegiumokból, akademiákból ifjaink 's még csak anyai nyelvöket sem értik jól. (Hol? micsoda országról beszél Tracy ur 's beszélhetett volna e valóbban ifjainkról?) Az ifjuságnak nemzeti nevelést kell adni, életre kell őket nevelni nem speculatiókra, mert a' hazának munkás és ügyes polgárokra van szüksége, nem görög és latin phrasisokat

szóró penészes, mécses tudósokra. A' szü-
lék józan eszének több befolyást és szabad-
ságot kell engedni a' taníttatás körül, egye-
dül ez hátráltatá még az előbbi kormány
alatt, hogy fiaink capucinusokká v. jesuitákká
nem lettek 's a' t. A' költségekből az egész
szakasznál 42000 frank rovatott le. Február.
18dikán kérelmek olvastattak fel. Febr. 21-
dikén a' belső ministerium-osztályi költsé-
gek fogadtattak el, azon kíméletekkel, mel-
lyeket a' biztosság ajánlott.

Marett ujonnan kinevezett pairnél mint-
egy 60 liberalis tag a' pairkamarától öszve
szokott hetenként gyűlni, kik ugy látszik,
mindenben a' ministerekhez és követkama-
rához hajló oppositiót akarnak szerkeztetni.

Toulonból Február. 15ikéről írják, hogy
Cubières generál 14dikén érkezvén oda, u-
gyan az nap gőzhajón elevezett. Parancso-
latja a' kormánytól az, hogy Civita-vecchiá-
ból nyomban Romába menjen 's hivatalos
leveleit, mellyek mint mondják, igen sür-
getők, a' romai francia követnek adja ált
(mailandi levelek szerint a' generált 19ikén
várták Civitavecchiában). A' genie (vár-
nok) test két csapatja (Compagnie) minéle-
lőbb Olaszországba menend, ugyan oda a'
már elment seregeken kívül még más öt
ezred (Regiment). A' touloni katonai inten-
dant parancsolatot kapott telegraph által,
hogy még az nap (Febr. 15.) hajóra ül-
jön Olaszország felé.

Párisba Londonból érkezett utazók Febr.
21dikén a' Moniteur szerint azon hirt ho-
zák, hogy ott két nap óta egy cholerabeteg
sem volt, 's az egész nyavalyáról alig van
szó többé. (Ez az ugyan akkori londoni uj-
sághirekkel nem egészen egyezik meg.)

Dom Pedro expeditiojáról írják belle-isleli
levelek (párisi ujságokban) hogy oda a'
császár Febr. 2dikán érkezett, 5dikén sere-
gét esketé meg; midőn Sartorius, vicead-
miral, a' portugál zászlót tartván kezében
a' következő esket mondá: „Esküszöm hiv-
séget 's engedelmességet ó leghivebb Fel-
sége II. donna Maria, az ó nevében igaz-

gató Regensség, 's Dom Pedro ó császári
Felsége által a' portugál nemzetnek adott
constitutionalis charta iránt mind addig,
mig, ó leghivebb Felsége szolgálatjában le-
szek, feltevén azt, ezen engedelmisség
nem fog a' végett kivántatni, hogy hazám
(Anglia) 's annak java ellen használtas-
sék.“ Erre a' tiszték is megesküttek. A'
Császár felemelé a' legények fizetését 55
shillingről hatvanra havonként, mind ad-
dig, mig a' nagy árbocon a' királyi zász-
ló fog lobogni. A' viceadmiral ugyan az nap
adott napiparancsában katonájit hivségre 's
vitészségre buzdítá; mi után, mint tudjuk,
Febr. 10- és 12dikén az expeditio kiindult.
Ujabb hírek szerint azonban a' katonafoga-
dások folyvást tartatnak a' francia földön
's legközelebb mintegy 3000 Lengyel vállal-
kozott donna Maria 's a' constitutio ügye mel-
lett fegyverre, kik hihetőleg Terceirába fog-
nak minélelőbb álttétetni.

OLASZORSZÁG.

Hirlevelünk 13ik számában érintett kicsa-
pongásit a' pápaseregnek így rajzolja egy
francia ujság: Január. 21ikén a' pápasereg
Forli megszállta után a' város nagy piaczn
kevessé rendben állva vesztegle, majd azu-
tán külön csapatonként kaszárnyákba vo-
nult. A' nem sokára megérkezett városi e-
löljáróság melly Albani cardinált tisztelkedő-
leg elfogadni küldetett, békeszavakkal nyug-
tatá meg a' polgárokat, kik ennél fogva biz-
tosan alkalmazák magokat a' Barbieri ezre-
destől szabott rendhez, szokásokként utzái-
kon ide 's tova sétáltak, ácsorogtak 's mu-
lató vagy kávéházaikat látogatók, a' köz bé-
ke zavarodását semmi sem gyaníttatá. Tör-
ténetből nap áldozta után egy órával két is-
méretlen ember a' nép közül öszveczivódott,
egy katona hozzájuk közeledik 's kivont
karddal szándékozik elintézni ügyöket, mi-
re futamodásnak ered az egyik 's a' vitéz
kurjongva iramodék utána; erre egy pilla-
natban felzudult az egész katonaság 's ha-
sogva ordítá „fegyverre, fegyverre! rabolni!“

's egy ágyu-melletti ór lövésjelt adott a' rettenetes öldöklésre, mindenütt ropogott a-zonnal a' puska 's gyilkoló fegyver, 's ömlött a' védtelen polgárvér, mi több egyenként vadászák a' lakosokat's kire véletlen bukkantak is, halál fija lön. (Könnyü kopaszt beretválni!) Futottak az üldözöttek, de boltban vagy házakban sem találtak menedéket, a' bősziült katonaság utánok tüzelt, és számosan bent rogytak le; más csoport az alatt betört 's a' gyermekes anyát döfözte keresztül, vagy sikoltó kisdedek agyait zuzá öszve; némelly pedig az elesteket minden ruháikból kifosztá 's mivel ezt sem eléglé, a' házakba rohant és zsákmány-terhe alatt görbedezve hullonga vissza czimboráji körébe, az utsza borítva volt eltagolt kéz, koponya 's lábbal, sok holt testen késelesi bélyegek is látszattak a' fegyver-sujtotta sebekén kívül, még tiszteik is noszták a' dühült vadakat, 's midőn gróf Mangelli vérében fetrengtekor egyikét segedelmül szólitná, csak kötelességöket cselekszik ugymond a' tisztt 's kinzóit biztatá! sőt még a' papokat is üzöbe vevék, többet közülök megsebesítének, de csak egy szerzetest 's egy apácztát fojthattak meg. Azonban nem csak Forli siránkozik illy dulongáson, hanem a' szerencsétlen Cesena is kesergi zsarlások 's gyilkolások sulyát, hol 30 házat rablottak ki, számos lakost öldöstek le 's 41 polgárt sebesítettek meg. Betörtek a' szentegyházakba, 's kirablotta zsvány kezök drágaságikat, a' szent olajat csizmakenőccsé fordították 's kapczává az oltárleplett. Elmenetelök után sok templomi edényt letek kaszárnyai szalmazsákjaikban. Ravennában is fenekedék egy illy dulakodó csorda, hol Bernardini tulajdon

kapitányokat is megölek, 's csak az érkező austriai sereg zabolázhatá meg a' további rombolást 's öldöklést. A' pápai hadnép illy borzasztó dühöngésinek okául azt tulajdonítják, hogy az jobbadán tolvaj 's czégéres tettü népsöpredékből van alkotva, melly semmi törvényt vagy fenytéket nem ismér.

ELEGY HIREK.

A' nevéről keresztelt nevelésmód által elhírlt Dr. Bell az idén halt meg Január havában 80 esztendő életpálya után. 120,000 ft. sterlinget hagyta különféle nemzeti intézetek gyarapítására.

A' Franciaországba költöző lengyel sereg utó-osztálya Február. 12ikén ment Lipszén keresztül; mindössze 1901 fő utazott már ugyanott keresztül 17 szakaszban.

Az orosz Czár a' már elemültebb 's előbb is szolgált lengyel katonák ujjal szolgálatjokra nem 15—25, hanem csak 10—15 esztendőt szabott.

A' francia akademiában Montesquieu herczeg helyébe a' mouvement (haladás) pártja a' híres dalköltőt Bérangert, a' résistance (maradás) pártja pedig gróf Rödert akarja választatni.

Gróf St.-Aulaire Lajos (a' követ fia) hivatalos levelekkel Febr. 14én ismét visszatért Romába.

Pénzfolyamat:

Bécs (Martz. 3kán) közép ár:	
Státus 5 pC. kötelezőlev.	85 $\frac{3}{8}$ p. p.
— 4 pC.	75 $\frac{9}{8}$ —
— 1820diki nyeres. kölcsön	172 $\frac{1}{8}$ —
— 1821diki	119 $\frac{5}{8}$ —
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankó-kötél.	47 $\frac{3}{8}$ —
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCt kötel.	— —
Bank-actiák v. részvények darabja 1110 $\frac{1}{2}$	— —

A' gabonának pesti piaczi ára Martz. 6kán 1832.

Pozs. m. vtó gar.	legjobb	középszerü	csekélyebb	Pozs. m. vtó gar.	legjobb	középszerü	csekélyebb
Tisztabúza	—	123 $\frac{1}{8}$	113 $\frac{1}{8}$	Zab	28	26 $\frac{3}{8}$	26
Kétszeres	86 $\frac{2}{8}$	83 $\frac{1}{8}$	—	Köles	—	—	—
Rozs	51 $\frac{1}{8}$	50	46 $\frac{2}{8}$	Köles kása	—	—	—
Árpa	40	38 $\frac{2}{8}$	—	Kukoricza	36 $\frac{2}{8}$	35 $\frac{1}{8}$	33 $\frac{1}{8}$

Szerkezteti Helmecky — Nyomatja Landerer.